

**EUROPEISKA
UNIONENS RÅD**

**Bryssel den 21 augusti 2013
(OR. en)**

13083/13

**AGRI 527
AGRIORG 104**

FÖLJENOT

från:	Jordi AYET PUIGARNAU, direktör, för Europeiska kommissionens generalsekreterare
mottagen den:	16 augusti 2013
till:	Uwe CORSEPIUS, generalsekreterare för Europeiska unionens råd
Komm. dok. nr:	COM(2013) 593 final
Ärende:	Rapport från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om genomförande av åtgärderna för biodlingssektorn i rådets förordning (EG) nr 1234/2007

För delegationerna bifogas kommissionens dokument – COM(2013) 593 final.

Bilaga:COM(2013) 593 final

Bryssel den 16.8.2013
COM(2013) 593 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

**om genomförande av åtgärderna för biodlingssektorn i rådets förordning (EG)
nr 1234/2007**

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

om genomförande av åtgärderna för biodlingssektorn i rådets förordning (EG) nr 1234/2007

1. INLEDNING

Enligt artikel 184 i rådets förordning (EG) nr 1234/2007 om upprättande av en gemensam organisation av jordbruksmarknaderna och om särskilda bestämmelser för vissa jordbruksprodukter (förordningen om en samlad marknadsordning)¹ ska en rapport vart tredje år läggas fram för Europaparlamentet och rådet om genomförandet av åtgärderna för biodlingssektorn, i enlighet med artikel 105 och följande i den förordningen.

Det kravet uppfylls genom denna rapport, som avser åren 2009-2010, 2010-2011 och 2011-2012. Dessa år motsvarar det sista året av det föregående treåriga biodlingsprogrammet (2008-2010) och de första två åren av det aktuella programmet (2011-2013). Denna rapport är kommissionens femte rapport om genomförandet av de nationella biodlingsprogrammen i medlemsstaterna. Den fjärde rapporten, KOM(2010) 267 slutlig², antogs i maj 2010 och omfattade de föregående tre åren av genomförandet av rådets förordning (EG) nr 1234/2007.

Alla medlemsstater har lagt fram ett nationellt biodlingsprogram för perioderna 2008-2010 och 2011-2013. Detta visar på det stora intresset i medlemsstaterna samt på behoven inom den europeiska sektorn för biodling, som är en liten sektor som domineras av icke-professionella biodlare som står inför allvarliga utmaningar, framför allt i form av förluster av bikolonier, ökade produktionskostnader och billig import.

Kommissionen begärde 2012 en extern utvärdering av åtgärderna för biodlingssektorn. I denna rapport redogörs för de viktigaste slutsatserna av denna utvärdering.

2. METOD

Denna rapport bygger på följande informationskällor:

- De nationella biodlingsprogram som de 27 medlemsstaterna lagt fram för kommissionen för perioderna 2008-2010 och 2011-2013, i enlighet med artikel 105 i förordningen om en samlad marknadsordning och artikel 1 i kommissionens förordning (EG) nr 917/2004³ om detaljerade regler för genomförandet av rådets förordning (EG) nr 1234/2007 om åtgärder för att förbättra de allmänna villkoren för produktion och saluföring av biodlingsprodukter. De nationella programmen innehåller en studie om biodlingssektorns struktur i enlighet med artiklarna 1 och 9 i förordning (EG) nr 917/2004.
- Medlemsstaternas utgifter för de åtgärder som vidtas inom ramen för biodlingsprogrammen, i enlighet med artikel 108 i förordningen om en samlad marknadsordning.

¹ EUT L 299, 16.11.2007, s. 1.

² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0267:FIN:SV:PDF>.

³ EUT L 163, 30.4.2004, s. 83.

- Uppgifter om honungsproduktion och internationell handel från Eurostats, Comexts och FAO:s databaser.
- Bidrag från medlemsstaterna och den europeiska biodlingssektorn.
- Den studie som utförts av en extern konsult om utvärderingen av åtgärderna för biodlingssektorn⁴.

Detaljerade ekonomiska uppgifter och sammanfattande tabeller om honungsmarknaden och biodlingsprogrammen finns på kommissionens webbplats⁵.

3. MARKNADSSITUATIONEN INOM BIODLINGSSEKTORN

3.1. Världsmarknaden

3.1.1. Produktion

Enligt FAO uppgick världsproduktionen av honung till 1 636 000 ton år 2011. Produktionen har ökat långsamt men regelbundet under de senaste tio åren, med undantag för 2007 och 2009.

Kina är världens största honungsproducent med 446 000 ton, vilket motsvarar 27,3 % av den sammanlagda världsproduktionen, följt av EU med 217 000 ton (13,3 %). Andra stora honungsproducenter är Turkiet, vars produktion stadigt ökar, samt Ukraina och USA. Syd- och Centralamerikas honungsproduktion har minskat, framför allt på grund av en betydande produktionsminskning i Argentina sedan 2005.

3.1.2. Handel

Omkring en femtedel av världsproduktionen av honung handlas på den internationella marknaden, enligt uppgifter från FAO och Comext.

Världsexporten har varierat mellan 300 000 och 360 000 ton under flera år, och låg 2011 på omkring 335 000 ton. Kina har ökat sin export och har varit världens största exportör under de senaste fyra åren med omkring 100 000 ton år 2011. Argentina är den andra största exportören, men de exporterade kvantiteterna har minskat och uppgick till omkring 72 000 ton år 2011.

EU och USA är de två största honungsimportörerna.

3.2. EU-marknaden

3.2.1. Produktion

Enligt Eurostat uppgick honungsproduktionen i EU till 217 366 ton år 2011. EU-produktionen har ökat något under de senaste tio åren (+ 6 % sedan 2010) med negativa och positiva årliga variationer beroende på väderförhållandena.

Försäljningspriserna för honung beror på honungstypen och dess kvalitet, samt på försäljningskanalen. Bordshonung (85 % av den sålda honungen i EU) säljs till högre priser än industriell honung och även sorthonung är dyrare.

Beträffande försäljningskanalen får biodlarna högst pris vid direktförsäljning till konsumenten. Det näst lönsammaste alternativet är att sälja bearbetad honung till

⁴ http://ec.europa.eu/agriculture/evaluation/market-and-income-reports/index_en.htm.

⁵ http://wcmcom-ec-europa-eu-wip.wcm3vue.cec.eu.int:8080/agriculture/honey/index_en.htm

återförsäljare och det tredje mest lönsamma alternativet är försäljning till förpackningsföretag och distributörer.

Merparten av EU:s honung säljs direkt av biodlarna till konsumenterna, vilket också beror på att biodlarna i de flesta medlemsstater i stor utsträckning är icke-professionella. Det finns dock vissa skillnader mellan försäljningskanalerna i EU. I Spanien säljs t.ex. en övervägande andel av produktionen till bearbetnings-/förpackningssektorn, eftersom den spanska biodlingssektorn i högre grad består av professionella biodlare.

3.2.2. *Handel*

EU är en nettoimportör av honung, eftersom EU-produktionen endast täcker 61,1 % av konsumtionen inom EU. Konsumtionsnivån har varit tämligen stabil under åren, med ett genomsnitt på omkring 0,70 kg/person.

De tre största honungsproducenterna i EU är Spanien, Tyskland och Rumänien, med en produktion på 34 000, 25 831 respektive 24 127 ton år 2011. Andra stora producerande medlemsstater är Ungern (19 800 ton), Frankrike (16 000 ton), Grekland (14 300 ton) och Polen (13 369 ton).

EU:s honungsimport har varierat mellan 120 000 och 150 000 ton sedan 2000. Under 2012 importerade Europeiska unionen 149 248 ton honung, främst från Kina (63 961 ton, eller 43 % av den sammanlagda importen) följt av Argentina (22 344 ton). Andelen import från Kina har ökat kontinuerligt sedan 2008 på grund av mycket låga priser, medan andelen import från Argentina samtidigt har minskat. Mexiko är den tredje största exportören med 21 249 ton och Ukraina den fjärde största exportören med 8 949 ton.

Tyskland är den största importerande medlemsstaten med mer än en tredjedel av den sammanlagda importen under 2012.

Det genomsnittliga enhetsvärdet för honungsimport inom EU har ökat sedan 2010 och uppgick till 2,08 euro/kg under 2012. Honung från Kina har lägst enhetsvärde på 1,44 euro/kg. De genomsnittliga enhetsvärdena för honungsimport för de övriga största EU-leverantörerna är 1,83 euro/kg för Ukraina, 2,23 euro/kg för Argentina och 2,44 euro/kg för Mexiko.

Exporten från unionen har ökat sedan 2010 och uppgick till 14 275 ton år 2012 (+ 33 %). EU-exporten är dock fortfarande begränsad till mindre än 7 % av produktionen. De största importörerna av honung från EU har varit desamma sedan 2010, dvs. Schweiz, Japan, Saudiarabien och USA.

Tyskland och Spanien är de största EU-exportörerna och står tillsammans för mer än hälften av EU-exporten.

Det genomsnittliga enhetsvärdet för honungsexport från EU har ökat kontinuerligt sedan 2010 och uppgick till 5,14 euro/kg under 2012. Skillnaden mellan enhetsvärdet för import och export har följaktligen blivit avsevärt större och uppgår till omkring 3 euro/kg. Denna värdeskillnad kan förklaras genom att EU:s export främst består av förpackad honung av hög kvalitet, medan importen omfattar stora volymer av billigare honung i större behållare som används för uppblandning och för livsmedelsindustrin.

4. GENOMFÖRANDE AV DE NATIONELLA BIODLINGSPROGRAMMEN

4.1. Syfte och stödberättigande åtgärder

Programmets övergripande mål är att förbättra de allmänna villkoren för produktionen och saluföringen av biodlingsprodukter i unionen.

Sex åtgärder med specifika mål är godkända för stöd och kan införlivas i medlemsstaternas nationella biodlingsprogram. Dessa åtgärder anges i artikel 106 i förordningen om en samlad marknadsordning och har inte ändrats sedan föregående rapport.

Tekniskt stöd är avsett att öka produktions- och saluföringseffektiviteten genom att införa bättre metoder. Detta omfattar anordnande av grundkurser för nya biodlare samt fortbildning för erfarna biodlare och för ansvariga för grupper eller kooperativ. Utbildningskurserna avser främst områden som exempelvis biuppfödning och förebyggande av sjukdomar, insamling och förpackning, lagring och transport av honung samt saluföring. Tack vare utbildningsbikupor och ett nätverk med biodlingskonsulter/tekniker kan praktisk teknisk kunskap spridas. Åtgärden kan också användas för att stödja en modernisering av sektorn genom inköp av utvinningsutrustning för biodlare.

Syftet med **förebyggande av varroasjukan** är att kontrollera att bikupor inte smittas av denna endemiska parasit. Varroasjukan orsakas av ett kvalster som försvagar binas immunsystem och ökar förekomsten av sekundära infektioner hos bin genom virus. Varroasjukan minskar i hög grad honungsproduktionen inom EU, och leder till förluster av bikolonier om sjukdomen inte behandlas. Eftersom varroasjukan inte helt kan utrotas är det enda sättet att undvika dess konsekvenser att behandla kuporna med godkända metoder och produkter. Ett visst finansiellt bidrag behövs för att hjälpa producenterna med utgifterna för att korrekt behandla kuporna (produkter och utrustning som exempelvis skyddsnet).

Stödet för **rationalisering av flyttning av bisamhällen** är avsett att bidra till flytten av kuporna i unionen och till att hitta platser där biodlingen kan ske under blomningssäsongen. Hanteringen av flyttningen av bisamhällen kan underlättas genom åtgärder som exempelvis identifiering av kupor och ramar, ett register för flyttning av bisamhällen, investeringar i material som underlättar flyttning av bisamhällen och kartläggning av honungssorter. I flera medlemsstater är flyttning av bisamhällen oundgängligt för att täcka binas näringsbehov och garantera växtpollineringen.

Stödåtgärderna för utförande av **honungsanalyser** är avsedda att förbättra saluföringen av honung. Finansieringen av honungsanalyser gör att biodlarna kan se till att den honung som släpps ut på marknaden uppfyller de fysikalisk-kemiska egenskaper som fastställts i rådets direktiv 2001/110/EG om honung⁶, och analyserna av honungens botaniska ursprung ger biodlarna kunskaper om den honung som skördas, vilket gör att de kan få ett högre pris för sin produkt. Det finansiella stödet för honungsanalyser är av grundläggande vikt för att ett stort antal biodlare ska kunna utnyttja denna tjänst.

Stödet till utökning av bibestånden gör det möjligt att kompensera förluster av bin, och därmed produktionsförluster. Denna åtgärd kan omfatta finansieringsverksamhet för att främja produktion av drottningar eller inköp av bisamhällen.

Den möjlighet som ges genom förordningen att i honungsprogrammen införliva specifika **tillämpade forskningsprojekt** för att öka honungskvaliteten och förbättra

⁶ EGT L 10, 12.1.2002, s. 47.

spridningen av dessa projektresultat kan bidra till att öka producenternas kunskaper om specifika biodlingsmetoder.

4.2. Räkning av bikupor och biodlare

I enlighet med artiklarna 1 och 9 i förordning (EG) nr 917/2004 har medlemsstaterna lämnat uppgifter om biodlingssektorns struktur inom ramen för programmen för 2011-2013.

Enligt dessa uppgifter uppgick det totala antalet biodlare i unionen år 2010 till 506 038, varav endast 5,2 % (26 318) betraktades som professionella biodlare (över 150 kupor).

År 2010 uppgick det totala antalet kupor i EU till omkring 14 miljoner (13 985 091), varav omkring 6 miljoner (5 659 551) tillhör professionella biodlare som därmed står för 40 % av kuporna. Det bör noteras att eftersom det inte finns någon rättslig skyldighet på EU-nivå att registrera bikupor, är insamlingen av uppgifter om det totala antalet kupor inte harmoniserad medlemsstaterna emellan och uppgifterna kan vara oklara. Även om andelen professionella biodlare och deras kupor har ökat sedan 2007 (33 % av kuporna), består sektorn fortfarande till stor del av icke-professionella biodlare. Professionaliseringsgraden är generellt låg inom EU, men kan variera i hög grad mellan medlemsstaterna. I Tyskland är exempelvis över 99 % av biodlarna icke-professionella, medan 23 % av biodlarna i Spanien är professionella.

Antalet kupor i EU hade 2010 ökat med 3 % (382 372) jämfört med räkningen 2007. Enligt biodlarna är detta nödvändigt för att kompensera för bidödligheten. Under samma period ökade även honungsproduktionen med 6 %.

De fem medlemsstater som har flest antal kupor är Spanien (19,3 %), Grekland (11,8 %), Frankrike (10,5 %), Rumänien (10 %) och Italien (8,8 %). De länder som har flest kupor är dock inte alltid de länder som har en högre honungsproduktion. Detta kan förklaras genom miljöskillnader (klimat, nektarkvantitet, bikolonität etc.), samt genom bristen på en harmoniserad metod på EU-nivå för att övervaka antalet kupor, vilket leder till dramatiska skillnader i produktion per kupa medlemsstaterna emellan (mellan 9 och 51 kg under 2010 i EU). Följaktligen har Tyskland färre kupor (5,6 %) än Grekland, Italien, Frankrike och Rumänien, men producerar mer honung än samtliga dessa länder på grund av en högre produktion (upp till 37,2 kg per kupa under 2011). Också Ungern har en hög genomsnittlig produktion per kupa (24,7 kg år 2010) och är därför EU:s fjärde största producent, även om landet bara har 7,1 % av kuporna.

4.3. Fördelning av utgifter

4.3.1. Budget per medlemsstat

I enlighet med artikel 108 i förordningen om en samlad marknadsordning delfinansierar unionen biodlingsprogrammen med motsvarande 50 % av medlemsstaternas utgifter.

Det bör noteras att de medel som unionen årligen avsätter för biodlingssektorn har ökat sedan 2007, med hänsyn till det allt större antalet bikupor och de allt större behoven inom biodlingssektorn. År 2011 ökade budgeten till 32 miljoner euro per år.

Medlemsstaterna lägger fram sina nationella biodlingsprogram för kommissionen senast den 15 april var tredje år i enlighet med artikel 2 i förordning (EG) nr 917/2004 (de program som lades fram år 2010 avsåg åren 2011, 2012 och 2013).

Med utgångspunkt i medlemsstaternas beräknade utgifter i enlighet med deras nationella biodlingsprogram fördelas de tillgängliga unionsmedlen (32 miljoner euro per år för perioden 2011-2013) utifrån varje medlemsstats andel av det totala antalet kupor i unionen. De fördelade medlen får dock inte överstiga 50 % av de beräknade utgifterna för varje medlemsstat. Om hälften av utgifterna i det nationella programmet är lägre än det belopp som motsvarar antalet kupor, fördelas de resterande tillgängliga medlen på de medlemsstater vars förväntade utgifter överskrider deras proportionella andel av budgeten (i enlighet med artikel 3 i förordning (EG) nr 917/2004).

Det totala antalet kupor i varje medlemsstat och i unionen uppdateras och offentliggörs var tredje år i bilaga I till förordning (EG) nr 917/2004.

År 2011 räknade sex medlemsstater (Bulgarien, Danmark, Tyskland, Grekland, Finland och Sverige) med utgifter som var lägre än deras respektive budgetar utifrån antalet kupor. De motsvarande EU-medlen fördelades på de resterande medlemsstaterna.

År 2011 tilldelades de fem medlemsstaterna med flest kupor tillsammans 55 % av den tillgängliga EU-budgeten. De medlemsstater som har flest antal kupor är därför de som i störst utsträckning använder programmet.

4.3.2. *Budgetens genomförande*

Enligt uppgifter från medlemsstaterna om genomförandet av budgeten per åtgärdstyp, är den allmänna användningsgraden i de 27 medlemsstaterna mycket hög (93 % under 2010, 89 % under 2011 och 89 % under 2012). Minskningen av genomförandegraden mellan 2010 och 2011 kan förklaras genom att den budget som avsatts för biodlingsprogrammet ökade från 26,3 till 32 miljoner mellan dessa två år. Genomförandegraden tenderar generellt att vara lägre under programmets första år, och ökar när år tre närmar sig.

Under 2010 och 2011 var de största stödmottagarnas budgetanvändning mycket effektiv (Spanien (93 %, 84 %), Grekland (97 %, 92 %), Frankrike (90 %, 88 %), Italien (96 %, 92 %), och Rumänien (100 %, 85 %)). Detsamma var fallet under 2012 (Grekland (97 %), Frankrike (92 %), Italien (93 %), och Rumänien (98 %), med undantag för Spanien där endast 69 % av budgeten användes.

4.4. **Utgifter per åtgärdstyp och medlemsstat**

Analysen av de utgifter som uppkommit bygger på de uppgifter som medlemsstaterna lämnar varje år i enlighet med kravet i artikel 6.2 i förordning (EG) nr 917/2004. För perioden 2010-2012 var de två åtgärder som fått mest stöd bekämpning av varroakvalster och tekniskt stöd. Utgifterna för dessa båda åtgärder var systematiskt störst och har varit relativt oförändrade under de efterföljande programmen, och uppgår i genomsnitt till 27-30 % för bekämpning av varroakvalster och 24-28 % för tekniskt stöd.

Åtgärder för bekämpning av varroakvalster har använts av alla medlemsstater under 2010, vilket visar att varroasjukan är endemisk i unionen. Den uppfattas även som det främsta hotet mot binas överlevnad enligt svaren på ett frågeformulär som utarbetats av EU:s referenslaboratorium för bishälsa⁷. Detta beror också på den relativt höga kostnaden för behandling av varroasjukan, som enligt biodlarna

⁷ http://ec.europa.eu/food/animal/liveanimals/bees/eu_ref_lab_bee_health_en.htm.

uppskattas uppgå till 10-20 % av produktionskostnaderna. De medlemsstater som använt denna åtgärd i störst utsträckning är Spanien, Ungern och Polen. Det bör dock noteras att Grekland slutade att använda denna åtgärd 2011 och 2012 på grund av inflationen hos behandlingskostnaderna, varroakvalstrens resistens mot behandling, risken för rests substanser i biodlingsprodukter, de varma klimatförhållandena som gynnar utvecklingen av yngel året runt samt den fortsatta förekomsten av varroasjuka.

Åtgärderna för tekniskt stöd används av den stora merparten av medlemsstaterna. Med hänsyn till antalet icke-professionella biodlare och de föränderliga förhållandena inom sektorn finns ett behov av fortsatta åtgärder för informations spridning. Såväl biodlingssektorn som medlemsstaterna anser att de tekniska stödåtgärderna har en mycket gynnsam effekt på produktionen. De främsta användarna av denna åtgärd under 2011 och 2012 var Italien, Grekland, Frankrike, Tyskland, Tjeckien, Polen och Spanien. Det bör noteras att det skedde förändringar i fördelningen per medlemsstat av utgifterna för tekniskt stöd mellan de två biodlingsprogrammen: år 2010 använde Nederländerna, Bulgarien och Rumänien inte denna åtgärd alls, medan Bulgarien och Rumänien började använda åtgärden 2011 och 2012. Polen ökade sina utgifter för tekniskt stöd sexfaldigt mellan 2010 och 2011-2012. Spanien nästan fördubblade sina utgifter mellan 2010 och 2011-2012.

Åtgärderna för **rationalisering av flyttning av bisamhällen** är fortsatt de tredje vanligaste åtgärderna som får stöd, med 16-20 % av utgifterna. De flesta sydeuropeiska länder med en diversifierad växtlighet och en lång blomningsperiod, som exempelvis Grekland, Spanien och Rumänien, använder denna åtgärd. Andra medlemsstater, som exempelvis Tyskland, stöder flyttning av bisamhällen på grund av dess betydelse för pollineringen.

Åtgärder för utökning av bibestånden var de fjärde vanligaste åtgärderna. Användningen av denna åtgärd stod för 19 % av utgifterna under 2010 och minskade till 16 % under 2012. Rumänien, Bulgarien och Polen är de främsta användarna. Biodlingsorganisationerna, som är delaktiga i programmets utarbetande, visar stort intresse för dessa åtgärder som kompensation för förlusten av bisamhällen och de stigande priserna för svärmar. Inom biodlingssektorn anser man dock att stöd för utökning av bibestånden i viss mån endast är en kortsiktig lösning och att man bör undersöka orsakerna till bidödlighet närmare samt vidta åtgärder.

Åtgärder för **tillämpad forskning** var de femte vanligaste åtgärderna (4-6 % av utgifterna). Frankrike är fortfarande den medlemsstat som avsätter den största budgeten för tillämpad forskning, omkring 1,4 miljoner euro under 2012, vilket motsvarar över hälften av den totala summan för denna åtgärd inom unionen. Tillämpade forskningsåtgärder användes exempelvis i Frankrike för att utföra en studie om honungsbins exponering för de systemiska bekämpningsmedlen neonicotinoider⁸.

Åtgärderna för stöd till **honungsanalyser** är slutligen de som används minst av medlemsstaterna och utgifterna har även minskat. År 2010 utgjorde de 6 % av utgifterna för att därefter minska till 4 % under 2011 och till 3 % under 2012. Spanien, som var ett av de länder som hade störst budget för honungsanalyser mellan

⁸ "A common pesticide decreases foraging success and survival in honey bees" i Scienceexpress/<http://sciencemag.org/content/early/recent/> 29 March 2012/ Page 1/10.1126/science.1215039.

2007 och 2009, minskade sina utgifter under 2010 och återigen år 2011 och 2012. Polen minskade också sina utgifter mellan 2010 och 2011, medan Bulgarien ökade sina utgifter 2011 och 2012 jämfört med 2010. Dessa variationer kan bero på att utgifterna minskar när ett nätverk med laboratorier väl har inrättats. Det bör noteras att stödet för laboratoriernas analyser är särskilt uppskattat av honungsförpackare och distributörer, eftersom det gör det möjligt för biodlare att internalisera analyskostnaden.

5. **UTVÄRDERING AV ÅTGÄRDerna FÖR BIODLINGSSEKTORN**

Kommissionen gav 2012 en extern konsult i uppdrag att utföra en utvärdering av åtgärderna för biodlingssektorn.

I studien utvärderades

- i vilken utsträckning de sex åtgärderna i biodlingsprogrammet påverkat produktionen, saluföringen och handeln med honung, samt bihållningen och handeln med bin,
- i vilken utsträckning åtgärderna bidragit till att stödja professionella biodlars ekonomiska verksamhet och intäkter, samt
- i vilken utsträckning åtgärderna bidragit till prisstabiliteten för honung.

Studien slutfördes i juli 2013.

I studien fastslogs att de nationella biodlingsprogrammen har bidragit till att stabilisera honungsproduktionsnivåerna i EU mot bakgrund av de ökade produktionskostnaderna, hoten mot binas överlevnad och den stränga internationella konkurrensen från honungsimport från tredjeländer.

Åtgärderna har bidragit till att minska ökningen av produktionskostnaderna (särskilt för behandling av varroasjukan och utökning av bibestånden) och har därmed begränsat dessa kostnaders inverkan på biodlarnas intäkter. De sex åtgärderna kompletterar varandra, och slutsatserna om effekten av varje enskild åtgärd bör tolkas med försiktighet och med beaktande av synergierna mellan åtgärderna.

Biodlingen har gjorts mer produktiv genom införandet av strukturella förbättringar inom sektorn genom tekniskt stöd, rationalisering av flyttning av bisamhällen, bekämpning av varroakvalster, modernisering och mekanisering av biodlingen, utbildning samt informationsspridning.

Åtgärderna har gett stöd till EU:s produktion av honung av hög kvalitet och garanterat en fortsatt konkurrenskraftig produktion av billigare honung. Den höga kvaliteten och mervärdet hos den honung som produceras i EU gör att det genomsnittliga enhetsvärdet för honungsexport från EU i hög grad skiljer sig från det genomsnittliga enhetsvärdet för honungsimport från tredjeländer.

Vidare har åtgärderna haft en indirekt positiv inverkan på såväl landsbygdsutvecklingen som miljön. Genom att minska kostnaderna, genomföra strukturella förbättringar och stödja biodlarnas intäkter har åtgärderna bidragit till att upprätthålla biodlingen i landsbygdsområden, vilket är grundläggande för pollineringen och därmed för jordbruket. Åtgärderna har även främjat mer hållbara biodlingsmetoder, särskilt med avseende på bekämpning av varroakvalster.

Slutligen betonades det i studien att biodlingssektorn, honungsindustrin och medlemsstaterna samtliga anser att de nationella biodlingsprogrammen är mycket användbara när det gäller att stödja sektorn.

I studien slogs det dock fast att ytterligare framsteg kan göras genom att optimera användningen av de befintliga åtgärderna till stöd för honung, ytterligare främja samarbetet mellan biodlarna, förbättra informationsspridningen om de tillämpade forskningsprojekten och diversifiera biodlarnas inkomstkällor genom utveckling av biodlingsprodukter med ett högt värde, som exempelvis bidrottninggelé, pollen och propolis.

Mot bakgrund av sektorns behov och de nationella skillnaderna mellan medlemsstaterna rekommenderade konsulten även tydligare riktlinjer på unionsnivå för biodlingsprogrammen, eftersom urvalet av konkreta åtgärder för närvarande sker på nationell eller till och med regional nivå. Synergier mellan unionens forskningsprogram och den nationella tillämpade forskningen bör också eftersträvas, i syfte att garantera en tydligare koppling mellan den grundläggande och tillämpade forskningen och för att undvika potentiell överlappning.

6. FÖRSLAG FRÅN MEDLEMSSTATERNA OCH BIODLINGSSEKTORN

I oktober 2012 uppmanade kommissionen medlemsstaterna och företrädarna för biodlingssektorn att lämna synpunkter om biodlingsprogrammen till stöd för utarbetandet av denna rapport.

Såsom framgår av utvärderingsstudien är medlemsstaterna på det stora hela nöjda med programmets förvaltning och vill att de ska bevaras, eftersom de anser att dessa åtgärder är till stor hjälp för biodlingen och honungsproduktionen.

Följande förslag om justering av åtgärderna framfördes av medlemsstaterna:

– Tyskland och Luxemburg har föreslagit att biodlingsåret ska anpassas till kalenderåret. För närvarande löper biodlingsprogrammets verksamhetsår mellan den 16 oktober varje år och den 15 oktober efterföljande år (artikel 2.2 i förordning (EG) nr 917/2004), medan de godkända åtgärderna för samfinansiering ska ha genomförts senast den 31 augusti under det aktuella året (artikel 2.3 i förordning (EG) nr 917/2004). Det är därför svårt att finansiera åtgärder som genomförs under september och första hälften av oktober. För biodlingsprogrammen för 2014-2016 avser kommissionen att ta itu med denna fråga genom att föreslå en ändring av datumen för genomförandet av åtgärderna i förordning (EG) nr 917/2004, för att biodlingsåtgärder ska kunna genomföras året runt.

– Tyskland har efterfrågat en förenkling av administrations- och kontrollåtgärderna, eftersom de nödvändiga kontrollinsatserna uppfattas som oproportionerliga. Medlemsstaterna är skyldiga att övervaka och utvärdera programmen. Enligt förordning (EG) nr 917/2004 ska medlemsstaterna meddela dessa åtgärder i enlighet med en precis tidsram, men de har stor flexibilitet när det gäller att genomföra kontrollerna, i enlighet med den allmänna principen om subsidiaritet och riskbedömning. För biodlingsprogrammen 2014-2016 har meddelandena till kommissionen underlättats och införs direkt genom informationssystemet ISAMM (Information System for Agricultural Market Management and Monitoring).

– Tyskland har föreslagit att stöd ska ges till ytterligare åtgärder för biodling, som förbättrad bihälsa, bekämpning av skadorna på grund av varroakvalster, saluföring av honung samt honungsflora. Samtliga dessa åtgärder kan redan nu i viss mån få stöd

genom de aktuella biodlingsprogrammen. Ytterligare specifika åtgärder för att förbättra bishälsan⁹ finansieras av EU utanför biodlingsprogrammen.

– Angående tekniskt stöd har Tyskland efterfrågat en tydligare beskrivning av stödberättigandet för utrustning för biodlare, exempelvis i form av en förteckning från kommissionen över varor som är godkända för stöd. Kommissionen anser att en fast förteckning över varor skulle ta bort en del av den flexibilitet som är nödvändig när det gäller att beakta strukturskillnaderna för sektorn mellan medlemsstaterna. Vidare kan biodlarnas investeringar redan finansieras inom ramen för programmen för landsbygdsutveckling, som innehåller åtgärder för modernisering och innovation för jordbruksföretag.

Slutligen har Litauen förslagit att små biodlare ska få stöd för att förnya sin utrustning för utvinning av honung och för att göra vaxkakor. Sådant stöd kan redan ges inom ramen för åtgärden för tekniskt stöd.

Kommissionen mottog inte några skriftliga kommentarer från sektorn efter sin begäran i oktober 2012. Den externa utvärderingskonsulten genomförde dock ett brett samråd med sektorn genom fallstudier som utfördes i fyra medlemsstater¹⁰, samt genom intervjuer och webbaserade enkäter. Konsulten fastslog att stödet genom åtgärderna var mycket uppskattat av biodlarna och biodlarsammanslutningarna, eftersom det möjliggjorde minskade produktionskostnader i en pressad sektor. Biodlarna och deras sammanslutningar betonade dock behovet av att ta fram mer effektiva behandlingsmetoder för att bekämpa varroakvalster och för att minska kostnaden för dessa metoder. De noterade också att även om åtgärden för utökning av bibestånden gör det möjligt att delvis kompensera förluster av bisamhällen är detta endast en kortsiktig lösning, och att man bör undersöka orsakerna till bidödlighet närmare samt vidta åtgärder.

7. SLUTSATS

De nationella biodlingsprogrammen syftar till att förbättra produktionen och saluföringen av honung i Europeiska unionen. Dessa program ger alla medlemsstater direkt stöd till biodling, som sett till produktionen är en liten sektor men viktig för jordbruket på grund av pollineringen.

Såväl ur medlemsstaternas som ur biodlarnas perspektiv har de nationella biodlingsprogrammen gynnat biodlingssektorn. Åtgärderna gör det möjligt att upprätthålla en produktion av honung av hög kvalitet inom EU, trots de svåra förutsättningarna med ökade produktionskostnader, hot mot binas överlevnad och en sträng internationell konkurrens på grund av billig honungsimport från tredjeländer.

Mot bakgrund av uppgifterna i denna rapport och resultatet av utvärderingen av biodlingsåtgärderna avser kommissionen inte att ändra förteckningen över godkända åtgärder för biodling i rådets förordning (EG) nr 1234/2007. Kommissionen kommer dock att föreslå en ändring av genomförandeförordningen (EG) nr 917/2004 i syfte att se till att biodlingsåtgärderna kan tillämpas och finansieras året runt och för att förbättra deras förvaltning.

Vidare kommer kommissionen att eftersträva en bättre samordning mellan de nationella tillämpade forskningsprojekten och unionens forskningsprojekt, i syfte att

⁹ http://ec.europa.eu/food/animal/liveanimals/bees/bee_health_en.htm.

¹⁰ Spanien, Tyskland, Ungern och Grekland.

optimera användningen av forskningsresultaten och förbättra deras spridning till biodlingssektorn.

Slutligen avser kommissionen att ytterligare förbättra effektiviteten hos de befintliga åtgärderna genom att eftersträva potentiella synergier mellan biodlingsåtgärderna och programmen för landsbygdsutveckling. Detta skulle kunna omfatta landsbygdsutvecklingsåtgärder samt stöd för rekrytering av unga biodlare och modernisering av biodlingsföretag samt användning av miljöåtgärder inom jordbruket för att öka tillgången till dragväxter för honungsbin.